

Dve novi plošči ansambla Vedun z obujanjem slovanskega in staroslovenskega ljudskega izročila

Ansambel Vedun

Koncerti in diskografija ansambla Vedun sodijo med posebna doživetja. Nazadnje smo vse to doživeli na promocijskem koncertu 29. nov. 2016 na Cekinovem gradu v Ljubljani. Takrat so predstavili novi plošči z glasbo *Slovanskega melosa v zvočnih podobah sveta* in *Slovansko in staroslovensko zvočno predivo*.

Ansambel sam jih pripisuje plesu nenavadnih zvokov in ritmov, harmonij, energij, občutkov in barv; zrcalo trenutnosti. Ustanoviteljica, duhovna in umetniška voditeljica ansambla **Mira Omerzel Mirit**, je sama ali skupaj z ansamblom v štirih desetletjih izpeljala več kot 33 »ustvarjalnih revolucij« na področju: (glasbene) umetnosti, znanosti, pedagogike, iskanj in poučevanj življenjskih in duhovnih modrosti; slednje zagotovo že daleč zunaj glasbe same. Pa še revolucije, kot sama pravi, so v svojem bistvu evolucije, saj pomembno pripomorejo k ozaveščanju ljudi in razvoju navedenih disciplin. Vse pa se zrcalijo v glasbi ansambla Vedun. Ta je po vzoru starodavnih modrosti hkrati tudi močna zvočno energijska terapija. Med najpomembnejše (r)evolucije sodijo še odkrivanje, oživljanje, arhivsko rekonstruiranje in ohranjanje zvočnih in duhovnih korenin slovenstva; v pozabo potisnjenih »predklasičnih« glasbil in pesmi sveta ter starodavnih glasbenih tehnik in praks.

Mira Omerzel Mirit, foto Ana Pišler

Prav ansambel Vedun (nekdanj Trutamora Slovenica in Truta) pa je prvi te vrste pri nas, edinstven je tudi v svetovnem merilu. Njihove izvedbe so pravzaprav iskanje celovitosti, dovršenosti, sozvočja in blagozvočja ter globoke ponotrzanjenosti; praznovanje različnosti in podobnosti v zgodovinskem spominu kultur in glasbenih praks preteklosti. Polnost nadčutnosti v zvočnem izražanju plemeniti izvajalce in poslušalce ter krepko presega običajna glasbena prizadevanja, izvedbe. Tudi zato je ansambel Vedun še posebej občutljiv in namenjen za staro in prezrto glasbeno izročilo sveta. To nenehno dokazuje v skoraj 40-letnem koncertiranju doma in po svetu. Na glasbene odre prinaša nekaj svojstvenega: kozmičnega, transcendentalnega, marsikdaj mejnega z onostranskostjo. Saj Vedunovi izvajalci kot glasbeniki terapevti obujajo starosvetno glasbeno prakso svečnikov zdravilcev glasbenikov, ki pojejo in igrajo v nadčutnem stanju zavesti ali celo transu: ko se um utiša, ter tako dobljene melodije in harmonije podarjajo poslušalcem. Transcendentalni zvoki uglašujejo duhovne in snovne ravni telesa in bivanja. Glasbeniki, varuhi slovenskega in slovanskega – pa tudi svetovnega – glasbenega in duhovnega izročila, v kar se da prvobitni obliki oživljajo stoletja dedovano zvočno prakso: od alikvotnega grlenega petja do nenavadnih zvokov in načinov igranja na že pozabljena glasbila preteklosti. Koncerti, zvočne terapije in plošče ansamblov Trutamora Slovenica/Vedun zaradi vsega navedenega sodijo med posebna doživetja. So namreč umetniško terapevtske stvaritve s harmonizirajočim meditativnim zvokom, ki ga glasbeniki terapevti kanalizirajo med poslušalce v transcendentalni zavesti ali poltransu, ko se njihov um utiša. Takšna glasbena praksa je bila nekdanj zelo cenjena, ponekod pa je tako še danes. Tovrstna dragocena zvočna preja razstavlja in sestavlja, globoko sprošča in zato posredno tudi zdravi. Glasbeniki z instrumenti različnih kultur sveta prevajajo v fizični svet vseprisotno kozmično življenjsko energijo in urejajoči zvok trenutnosti, ki ga najlažje opišemo kot spontano muziciranje z močnim energijskim nabojem. V to zvočno tkanje pa vnašajo še zanimive starosvetne pesmi različnih kultur in duhovnih tradicij, še posebej pa bisere iz slovanske in staroslovenske glasbene dediščine. Tisočletja dedovane pesmi in nikdar ponovljivi zvoki trenutnega navdiha ter barvito oglašanje neobičajnih glasbil prebujajo ljudi in širijo zavest tudi današnjim poslušalcem ter polnijo človeške duše z milino večnosti in brezčasnosti.

Znanost in umetnost sta pred stoletji in tisočletji hodili z roko v roki ter se oplajali. Pred 45 leti pa je dr. Mira Omerzel Mirit (roj. 1956), tedaj še študentka etnologije in muzikologije, pričela z etnomuzikološkimi terenskimi raziskavami po slovenski deželi in z zbiranjem ljudskih glasbil, ki so z veliko naglico izginjala iz našega vsakdana. Pri dvaindvajsetih letih je ustanovila ansambel za oživljanje slovenskega glasbenega izročila Trutamora Slovenica, ki je kot ambasador slovenske glasbene dediščine ponesel glas slovenstva po svetu. Mirino terensko in

arhivsko delo je našlo svoj odmev tudi na koncertnih odrih. Prvi ansambel je tako skoraj 30 let nosil omenjeno ime. Decembra 1999 pa je Mirit – znanstvena in glasbena samohodka – ustanovila še ansambel Vedun za staro in meditativno glasbo ter transcendentalni zvok ljudstev sveta. Ime je dobil po istimenskem staroslovanskem božanstvu, ki je z besedo in zvokom preganjalo temò in zdravilo okolje in živa bitja. Od leta 2008, ko je ansambel Trutamora Slovenica praznoval 30-letnico, so vsa glasbena prizadevanja obeh ansamblov združena pod enim samim imenom: Vedun. Glasbeniki pod vodstvom Mire Omerzel Mirit na temeljih njenih raziskovanj prinašajo na koncertne odre doma in po svetu poleg oživljenih biserov iz zakladnice slovenskih ljudskih pesmi in glasbil tudi starosvetne glasbene prakse; nekdanj nadvse čislane, danes pa pozabljene, kot je npr. muziciranje v poltransu. Mirit je za spoznavanje in širjenje duhovnih in glasbenih sposobnosti l. 2000 ustanovila tudi posebno duhovno šolo – katedro Veduna, slovansko-pitagorejsko katedro za razvoj zavesti in harmoniziranje z zvokom. Glasbeno izražanje je nekdanj sodilo med posvečena orodja širjenja zavesti ali duha ter urejanje sveta.

Vedun med svoje koncertne tematike uvršča zvočne podobe Zemlje, zvočno prejo pozabljenih glasbil sveta, spletnje glasov preteklosti za prihodnost, vilinsko nit zvočne preje slovenskega izročila, predivo slovenskih ljudskih pesmi in glasbil, slovansko tkanje zvoka in duha, ekvinoxijske in solsticijske meditativne koncerte, decembrsko obredje naših prednikov, blagozvočje grškega buzukija v melodijah sveta, pozabljeno blagozvočnost strun v melodijah sveta, obredne pesmi in svete zvoke kultur sveta, starosvetni zvok slovanske duše, zvočni skok v novo zavest, šamanska obredja naših prednikov, pojoče vezi skozi zastore časa ...

Ker sta znanost in umetnost pred stoletji in celo tisočletji hodili z roko v roki in oplajali ena drugo, sta skupaj osmišljali kulture in filozofije življenja. Umetnost v službi znanstvenih odkritij, še zlasti astronomskih, je nekdanj sodila med posvečena orodja širjenja zavesti, duhovnih obzorij in obredij. Zato so dostojanstveniki preteklih dob morali biti odlični znanstveniki in glasbeniki pa tudi duhovni učitelji in zdravilci hkrati. Prav Mira Omerzel Mirit v svojih ustvarjalnih projektih povezuje znanost in umetnost, teorijo in prakso, materialno in duhovno izročilo, objektivno in subjektivno, slišno in neslišno, preteklost in sedanjost (za prihodnost). Doslej je izpeljala več kot 30 ustvarjalnih – znanstvenih, umetniških in osebnih duhovnih revolucij. Ustvarjalna bera treh in pol desetletij aktivnega glasbenega delovanja v minulih štirih desetletjih in poletno muzikoloških raziskovanj je sledeče: ok. 50 znanstvenih (etno-arheo-muzikoloških) študij in sedem knjig, več kot tisoč komentiranih koncertov ansambla Trutamora Slovenica/Vedun doma in v tujini, 18 plošč in cedejk, več kot 30 tematskih TV-oddaj in serij ter koncertnih in drugih TV-posnetkov, obilo radijskih in časopisnih intervjujev ter na stotine javnih predavanj o biti

zvoka in izročilih sveta. Od l. 1995 v okviru njene šole Veduna – slovansko-pitagorejske katedre za razvoj zavesti in harmoniziranje z zvokom, potekajo Mirina predavanja, tečaji in delavnice o zakonitostih bivanja in življenja, razsežnostih in močeh zavesti in zvoka, o kozmično-zemeljski resonanci – sonihanju in sozvenenju ter o duhovnih modrostih naših prednikov. Je tudi učiteljica mnogim slovenskim in tujim duhovnim učiteljem in zvočnim terapevtom.

Glasbena umetnost še pred slabim tisočletjem ni bila razslojena, temveč dokaj enovita in vsepovezana. To celovitost so v evropskem prostoru izpričevali še srednjeveški pevci in godci oz. potujoči muzikantje, bardi in »gauklerji« (tj. igralci), ki so bili hkrati tudi magi, alkimisti in zdravilci z zvokom. Kot sledilci domorodnih tradicij in staroveške pitagorejske modrosti so imeli široko paleto znanj. Visoka umetnost izkazuje prefinjenost duha in uma, ljudska pa v prvi vrsti zrcali povezanost z Zemljo, ritmi vesolja in življenjem ter je ogledalo mnogodimenzionalne kozmično-zemeljske zavesti. Mirit raziskuje in ponovno obuja še zlasti prežitke in tisočletja dedovano staroslovansko in staroslovansko glasbeno in duhovno tradicijo, že pozabljena učenja o učinkovanju in močeh zvoka, kozmično-zemeljskih ritmov in duhovnih počel v vsakodnevem življenju ter tehnike za uglaševanje sebe in okolja. L. 2000 je svoje raziskovanje razširila še na razkrivanje brezčasnih modrosti različnih kultur. Dognano povezuje v celovito planetarno učenje. Kot varuhinjo (wisdom keeper), zdravilko – šamanko, duhovno učiteljico in medkulturno povezovalko (runner) so jo prepoznali tudi modreci drugih kultur. Njeno pisanje pa so označili za svete knjige prihodnosti. Kot logična posledica raziskovanj in povezovanja teorije in prakse je nastal ansambel Trutamora Slovenica, danes imenovan Vedun. V bogastvu glasbenih oblik in zvočnih formul starega sveta glasbeniki ansambla Vedun, ansambla za starosvetno glasbo, razkrivajo različnosti in skupne imenovalce slovenske, staroslovanske, evropske in svetovne glasbene dedi-

ščine. Vse omenjeno povezujejo v svojevrstno unikatno koncertno zvočno obredje in brezčasno glasbeno prejo.

Kot ambasadorji slovenske glasbene dediščine je ansambel Trutamora Slovenica/Vedun gostoval na vseh celinah sveta in muziciral tako za otroke in mladino kot tudi za zahtevno glasbeno in znanstveno občinstvo. Glasbeniki ansambla Vedun pojejo in igrajo v transcendentalnem stanju zavesti ter tako posegajo na ravni onkraj fizičnega sveta, na ravni duhovnih počel, kjer se poraja in oblikuje vse obstoječe; duhovno in materialno. Kot mediji za frekvenčno (zvočno) valovanje človeku dosegljivih dimenzij resničnosti kanalizirajo ali prevajajo skozi sebe neponovljivi spontani zvok, ki pa ni običajna improvizacija. V to zvočno prejo pa tkejo pesmi in melodije različnih kultur in iz različnih zgodovinskih obdobj. Restavrirajo in obujajo pozabljena starodavna glasbila in svečeniško glasbene prakse, npr. staroslovansko šamansko grleno alikvotno petje. Glasbi tako neposredno vračajo nekdanjo posvečenost, učinkovitost in starosvetnost.

Mira Omerzel Mirit je doktorica muzikoloških znanosti, univ. dipl. etnologinja, etnomuzikologinja, samostojna raziskovalka, pisateljica, duhovna učiteljica, glasbenica, zvočnoenergijska terapevtka, kozmična telepatka – medij za prenos univerzalne življenjske energije – slišnega in neslišnega univerzalnega frekvenčnega valovanja ter ustanoviteljica ansamblov Trutamora Slovenica in Vedun ter Katedre za razvoj zavesti in (samo)zdravljenje z zvokom Veduna. Mirit je nadalje avtorica številnih etnomuzikoloških študij, še zlasti o ljudskih glasbilih ter pionirka v raziskovanju razsežnosti in moči zvoka na Slovenskem in v svetu. Je samohodka, pravijo njeni stanovski kolegi, ki ubira neznana pota; pota skrivnega. Vsa njena ustvarjalnost in dela ter tudi ansambelsko odrsko in koncertno delovanje temeljijo na modrostih različnih kultur preteklosti. Obiskala je mnoge modrece, zdravilce, svečenika – glasbenike in šamane različnih kultur na vseh celinah: severnoameriške Indijance plemen

Ansambel VEDUN, naslovnici dveh cedek

Dve novi plošči ansambla Vedun z obujanjem slovanskega in staroslovanskega ljudskega izročila

Navajo, Hopi in Apači, mehiške Maje, avstralske aborigine, indonezijske balijane, sibirske šamane v Hakasiji in Tuvi, tibetanske budistične lame in indijske džotiš rišije, havajske mojstre kahune, brazilske in filipinske psihične ali kozmične kirurge. Raziskovala pa je tudi po deželah slovanske in evropske duhovne dediščine, po Egiptu, Grčiji, Maroku ter balkanskih deželah. Modrosti, posvečena učenja ter lastne izkušnje in preizkušnje med njimi ter pojasnila iz različnih znanstvenih disciplin je popisala v obsežni knjižni seriji devetih enot s krovnim naslovom *Kozmična telepatija* ali *modrost onkraj misli in slišnega zvoka preteklosti za prihodnost*, v pripovedni pravljici obliki za male in velike otroke pa v seriji *Preja večnosti duhovnih zgodb in pravljic*. Z mnogimi modrimi ženami in možmi tega planeta – šamani, zdravilci, svečeniki – ohranja čarobno vez medsebojnega sodelovanja in učenja. Še kot študentka pri 22 letih je Mirit leta 1978 sestavila ansambel Trutamora Slovenica, ansambel za arhivsko oživljanje slovenske glasbene dediščine, l. 1999 še ansambel Vedun (ansambel za staro in meditativno glasbo ter transcendentalni zvok ljudstev sveta). Po desetletjih zavzetega duhovnega zorenja je (1995) ustanovila slovansko-pitagorejsko katedro za razvoj zavesti in harmoniziranje z zvokom – Veduna (s tem imenom deluje od leta 2001). Od leta 1995, torej že več kot 20 let, Mirit tudi pomaga ljudem pri iskanju ravnovesja, v duhovnem razvoju zavesti ter v samouresničevanju. Duhovna rast in preobrazba, ki sta se tudi v njenem življenju intenzivno začeli še zlasti po letu 1980, sta zahtevali umik iz umetniških in znanstvenih krogov. Ta njen umik v samoto in tišino je bil nujen. V tem času je preučevala vzhodne filozofije (ajurvedsko medicino, vedski džotiš) in več kot deset let prakticirala transcendentalno meditacijo, jogijsko levitacijo in tibetanski men-*ho* (rei-chi), kar ji je pomagalo vzpostaviti drugačen življenjski vpogled ter se približati tisočletja starim duhovnim znanjem. A vse to je bila le prva stopnička duhovne piramide, ki se je pričela graditi. Kasneje je oblikovala tudi vrsto tehnik Veduna za pomoč ljudem v stiski ali za širše duhovno samozavedanje. Z glasbenimi sodelavci Mirit tudi aktivno muzicira doma in po svetu. Oba ansambla sta kot ambasadorja slovenske kulture gostovala po vseh evropskih deželah in tudi v državah na drugih celinah. S koncerti in nosilci zvoka glasbeniki tudi oživljajo ter osmišljajo Mirina teoretična dognanja. Ob 30-letnici delovanja (2008) so vsa svoja glasbena znanja in prizadevanja združili pod ime Vedun.¹ Poleg etnomuzikološkega terenskega raziskovanja, odkrivanja prazgodovinskih glasbil, zgodovinskega razvoja ter zvočnih podob slovenskega, evropskih in predklasičnih glasbil sveta se je Mirit s sodelavci lotila še odkrivanja najgloblje biti zvoka in glasbe. Na področju etnomuzikološkega raziskovanja deluje že več kot 40 let (pričela je že v gimnazijskih letih v starosti 15 let). S pisanjem strokovnih etnomuzikoloških razprav (še zlasti o zadnjih glasbilih predklasičnega sveta na slovenskem etničnem ozemlju – od prazgodovine in stare-

1 Vedun je staroslovansko božanstvo, ki naj bi urejalo in zdravilo svet z besedo in zvokom.

ga veka do danes), z etnološkimi, znanstvenimi in duhovnimi knjigami ter članki, s predavanji, seminarji, tečaji in delavnicami, zvočnimi »kirurgijami,« skupaj z ansabloma Trutamora Slovenica in Vedun, s koncertnimi predstavitvami glasbenega izročila naših planetarnih prednikov, tudi praktično (aktivno glasbeno) dopolnjuje etnomuzikološka in duhovna spoznanja o slovanski in slovenski ter svetovni kulturni dediščini in identiteti. Njeno znanstvenoraziskovalno, umetniškopoustvarjalno in pedagoško delo je posvečeno tako razgaljanju čutnih (slušnih) in nadčutnih (duhovnih) sposobnosti in sporočil svetovne glasbene dediščine ter pozabljenih praks kot tudi odkrivanju zakonitosti človekovega življenja in bivanja, razkrivanju ciljev in namenov človekovega potovanja. Mirit na tem temelju raziskovalnih dognanj oživlja in razvija tudi tehnike duhovne rasti, načine učinkovitega (samo)urejanja in zdravljenja duše in telesa, ključne vsespoznanega zavedanja in delovanja. Njenih tečajev se udeležuje staro in mlado: od študentov, pedagogov, profesorjev ter jezikoslovcev in prevajalcev do zdravnikov in drugega medicinskega osebja, umetnikov, muzikologov, etnologov, filozofov, arhitektov, pravnikov in drugih iskalcev matematično tehničnih profilov ter upokojencev. Pomembna je le širina zavesti, nikakor pa ne količina informacij v glavi!

Glasbeniki igrajo na izvorna glasbila muzejske vrednosti (iz Mirine obsežne zbirke več kot 250 glasbil) in na replike zgodovinskih različic, tudi prazgodovinskih. Za urejajoči zvok uporabljajo glasbila minulih dob, ki so se kot ljudska glasbila (netemperiranih uglasitev) ohranila vse do atomskega veka, prav tako pa uporabljajo tudi šamanska glasbila različnih kultur, ki že s svojimi tonskimi višinami in uglastvami delujejo sproščujoče: sibirski (hakasijski) mikrointervalski čartan, srednjeveške, baročne in ljudske cimbele, bizantinske in orientalske tambure, turška dzura in grški buzuki (buzuki tudi v vlogi mandoline, balalajke, turške tambure in drugih glasbil), arabsko lutnjo, arabski gimbri, tuvanski igil in sibirsko-mongolski murnihur, arabski rabab, dubrovniška ljirica, balkanske gusle, havajske ukulele, južnoameriški čarango, kitajske gosli erhu, slovenske bordunske in violinske citre; prazgodovinske koščene piščali in piščali različnih kultur – severnoameriška indijanska in majevska dvojna piščal kena, slovanske in slovenske lesene piščali in piščali iz trstike, slovanske in staroveške sopele, šurle in dvojnice, havajske nosne piščali, slovaške fujare, balkanske frule, evropske glinene okarine, kitajska prazgodovinska okarina ksun, vietnamska piščal, aboridžinske pojoče cevi, panove trstene piščali z različnih celin; glasbila balijskega gamelan orkestra (bambusova ksilofona rindik, balijske piščali sulinge, palični gong, zveneči skledi kompler in komplek, dvojni boben kendang), himalajske pojoče in kristalne sklede, indijski harmonij; ljudski strunski boben, havajski bučni boben ipu, bobni različnih tradicij – sibirski, šamanski bobni dungur, indijski bobni, egipčanske in balkanske darabuke, defi in tamburini ter afriške džembe; renesančni, ljudski in tibetanski rogovi, staroslovanske urne, oceanijske školjke, ljudske brnivke

in drgala, evropske drumlice, tolkalca in ropotulje, različnih kultur, činele, zvonci, afriške sanse, alikvotni boben udu ... Za izvajanje slovenskega glasbenega izročila uporabljajo izvirna ljudska glasbila muzejske vrednosti in rekonstrukcije na Slovenskem že pozabljenih glasbil: oprekelj (male cimbale) in velike cimbale, lesene prečne piščali, trstenke (panove piščali), citre (akordične, bordunske, violinske, harfne in kitarne), drumlice, piščali iz debele trstike, glinene okarine, dvojnice (dvojne piščali), dude in dipke z mehoma, tamburice, sopele in šurle (istrska netemperirana glasbila), rogove (živalske in iz lubja), lončene base (gudala), mali bas (violončelo), tamburine, bobne ter vrsto preprostih improviziranih zvočil. Poleg naštetih glasbil uporabljajo še srednjeveško renesančne rekonstrukcije in glasbila iz evropske glasbene dediščine: rekonstrukcije srednjeveškega opreklja in psalterija, srednjeveški strunski boben, slovenske in madžarske bordunske citre drsove, trumšajt (Trumscheit), štrajpsalterij (Streichpsalterij), evropski srednjeveški godalni psalterij, slovenska srednjeveška opreklja ali cimbale, številne razvojne različice lesenih flavt in sopele, različna tolkala in drgala, drumlice, lončeni bas, lesene in živalske rogove, tamburine in bobne ...

Zvočno poslanstvo Mirit opravlja skupaj z **Mojko Žagar**, ki je po izobrazbi učiteljica matematike in glasbenica ter zvočna terapevtka. Duu Omerzel-Terlep se je pri oživljanju arhivskih zapisov ljudskih pesmi in napevov pridružila v desetem letu koncertnega delovanja. Kot pedagoginja nege glasu in naravnega petja posveča pozornost prebujanju, razvijanju in ohranjanju svojevrstnih naravnih glasovnih kvalitete posameznika. Je prva tovrstna pedagoginja šolanja naravnega glasu v Sloveniji, ki je temelj samozdravljenja. V ansamblu sodeluje (od leta 1988) pri oživljanju ljudskih pesmi in različnih načinov ljudskega prepevanja, s katerim ansambel predstavlja stare in tudi že pozabljene pevske tehnike, sodeluje pa tudi z igranjem na različna ljudska glasbila. V ansamblu Vedun soustvarja kanalizirani vodeni zvok ter asistira pri Mirini zvočni kirurgiji. Že 20 let pa razvija in širi svoje glasovne sposobnosti tudi z različnimi tehnikami za duhovni razvoj na tečajih in iniciacijah katedre Veduna. **Tine Omerzel Terlep** (Mirin sin), univ. dipl. in evropski ing. strojništva, se je koncertni dejavnosti ansambla za najmlajše pridružil že v predšolski dobi kot pevec otroških ljudskih pesmi in »godec«¹ otroških glasbil in zvočil, saj sta tako mama kot oče glasbenika. Je pevec, trobilec, tolkalec in glasbenik terapevt. Svojo duhovno pot je pričel pri desetih letih starosti in še danes zavzeto razvija in širi svojo zavest na delavnicah in iniciacijah katedre Veduna. L. 1996 (po mutaciji) se je ponovno pridružil ansamblu Trutamora Slovenica in kasneje še ansamblu Vedun, tako kot trobentač in pevec. Vrsto let je bil najmlajši član obeh ansamblorov. Tudi Tine je zvočnoenergijski terapevt, Mirin pomočnik in naslednik pri kozmični zvočni kirurgiji, ki zvočno izvajanje bogati še zlasti z izjemnim šamanskim grlenim alikvotnim

petjem in svojimi medijskimi sposobnostmi. V letu 2014 se je ansamblu pridružil še **Igor Meglič**, akademski glasbenik in profesor klasične kitare. Tudi on razvija svoje glasbenoterapevtske sposobnosti v Mirini šoli Veduna. Glasbeno pa oživlja predvsem trzajoča (strunska) glasbila. Poleti 2015 je ansambel povabil k muziciranju še akademsko glasbenico (violonistko) **Polono Kuret**, prav tako tečajnico katedre Veduna.

Za vse to so Mirit in njeni ansambli prejeli številne umetniške, pedagoške in znanstvene nagrade. Od priznanj je Mira Omerzel Mirit prejela številna domača in mednarodna priznanja – znanstvena, umetniška in pedagoška, deležna pa sta jih bila tudi oba ansambla. Med najpomembnejšimi so: *Zlata ptica* (1979), priznanje *Glasbene mladine Slovenije* (1982), dvoje zlatih odličij na moskovskem mednarodnem festivalu etnološkega filma *Raduga* (1985 in 1989), zlato priznanje *Orfej JRT* (1986) za prvi dve LP-plošči *Slovenske ljudske pesmi in glasbila*, priznanje *Andragoškega centra Slovenije* (2000), *Štrekljeva nagrada RS in SAZU* (2004), M. O. Mirit, *Betettova nagrada (DGUS, 2008)* ansamblu Trutamora Slovenica idr.

Zakaj tak uvod pred predstavitev obeh najnovejših plošč? Zato, ker lahko omenjeno muziko podoživimo šele takrat in tako, ko pred tem spoznamo ansambel, njegov inštrumentarij, njihove poustvarjalne prijeme in posege v glasbo, ki jo predstavljajo. Pa počasi prisluhnimo ...

Slovanski melos v zvočnih podobah sveta

Na tej plošči v trajanju dobre ure je 11 skladb oz. glasbenih del (64 min. ali skoraj vsakih 6 min. nova skladba) kot naslov pove »v slovanskem melosu in zvočnih podobah sveta«. Pojoče in duhovne vezi Slovanov in Slovencev s svetom je ansambel Vedun izdal ob 45-letnici etnomuzikološkega delovanja dr. Mire Omerzel Mirit (2016). Poleg ansambla pa so bili botri te izdaje še založba Sventovid, tonski mojster je bil Kačon, zvočni izdelki s. p., oz. Boštjan Kačičnik, obsežen spremljevalni tekst v vloženo knjižico (20 str.) je prispevala slavljenska M. O. Mirit kar sama, prevod (v angl.) pa Andrea Lujić. Oblikovanje je prispevala RB Grafika – www.rbgrafika.com, vse objavljene fotografije so Ane Pišler in ansambla Vedun, tisk in izdelavo plošč pa sta opravila Tiskarna Silveco, d.o.o., in PE Racman, d.o.o. Za samo vsebino pa se lahko sprehodimo kar po vseh (11) naslovih in takoj nam je jasna tudi sama zvočnost in pa vsebina celotne plošče: *Novodobne zvočne niti preteklosti* z grškimi buzukiji z lokom in kitajski er-hu s spontano igro in spontanim prepevanjem, *Ozvočena svoboda Ciganov sveta* spet z buzukiji kot balkanskimi tamburami, kraguljčki in balkanski defi, spet s spontano igro in spontanim prepevanjem, *Slovansko blago-zvočje* s staroslovanskim čartanom, slovanski igil in murnihur, gimbril, evropske drumlice, šamanski bobni, slovansko grleno petje in spontano (kanalizirano) prepevanje, stare prekmurske s »čartanovimi mikrointervali ob slovanskih godalih«²; Bežji

fliček, Sibirska, Spevaj nama Katica – s spontanim slovanskim nosnim in grlenim petjem, *Arabsko povezovanje z nebom in zemljo* z arabsko lutnjo, kitaronom in orientalskim defijem; Rdeče lase ima dekle s spontano igro, *Bizantinski in grški melos* z grškim buzukijem in buzukijem kot turško ali arabsko tamburo in orientalskim defijem; Stara bizantinska s spontano igro, *Južnoameriški indijanski ritmi duha* s perujskimi čarangi, piščaljo kena, dvojno majevsko piščaljo in andskimi panovimi piščalmi, bobnom bombom, lesenim tolkalom s spontano igro, *Indijanska vsepovezanost z zemljo in nebom* z indijansko piščaljo kena in obrednimi šamanskimi bobni in s spontano igro, *Po navdih na Kitajsko* s kitajskimi guslami er-hu, buzukijem kot kitajskimi citrami jang-cin, kitajsko okarino ksun, kitajsko vietnamsko piščaljo z bučo in kitajskim spontanim nosnim petjem in igro, *Sozvenenje ruskih step* z buzukiji kot balalajkami; Črne oči (ponarodela) in spontano igro, *Trzajoče strune Balkana* z buzukiji kot balkanskimi tamburami, balkanskim defijem s staroslovanskim in starobalkanskim grlenim petjem »ojkanjem«, Vsi so venci vešli (Slovenija), Sirota (Slovenija/Hrvaška); Majka kčeru na Ivana zvala (Dalmacija/Hrvaška); Pjevaj mi sokole (Srbija/Hrvaška); Zorica (Srbija); Balkansko kolo (Makedonija/Črna gora) s spontano igro in *Havajsko zvočno valovanje* s školjko, nosno piščaljo, havajskimi ukulelami, spremeljevalnim buzukijem kot kitaro, bučnim bobnom ipu, dežno palico in s spontano igro in petjem. V vseh teh 11 skladbah gre za neke vrste ples neobičajnih ali kar eksotičnih zvokov, ritmov in harmonij kot zrcalo trenutnosti, ki povezuje spoznanja in zavedanje prednamcev z novodobnimi iskanji, z glasbo in logiko današnjih dni. A bit teh starih in novih iskanj pravzaprav že veke ostaja dokaj podobna: sozvočje vsepovezanosti in blagozvočje osrediščenosti.

Slovansko in staroslovensko zvočno predivo

Drugi plošček je z malo modifikacijo naslova izšel hkrati s prvim. Kolofon plošče je enak prvi, enako obsežna (20 str.) je tudi priložena knjižica (v slov. in angl. jeziku), isti so tudi izvajalci, le da je zdaj vseh 8 skladb razpredenih v malce daljši minutaži (skoraj 66 min.) ali v poprečju za vsako od osmih del skoraj 8 min. na vsako od njih; gre za očitno večvariacijski glasbeni splet in kar spet potrjujejo kar zasedbe, inštrumentarij in vključene izvirne ljudske pesmi: *Rapsodičnost in mehko slovenske duše* z volovskim rogom, slovansko žaro kot alikvotnim bobnom, svečeniški zvonec, piščali – sovi, staroslovanski in sibirski čartan, slovanske gosli igil in murnihur, južnobalkanski in orientalski gimbri, šamanski bobni, staroslovansko grleno in alikvotno petje po prekmursko kot zvočni poklon; stare slovenske; Zrasla je kopriva, Bežji fliček s staroslovanskim in sibirskim grlenim petjem homelj in spontanim in starobalkanskim grlenim petjem, *Staroslovenska zvočna preja* s slovanskimi starosvetnimi glasbili, s spontanimi glasovi in grlenim petjem: slovanske gosli – igil in slovanska »plunka«
murnihur, balkanska ljirica in gusle, slovaške fujare, orientalski gimbri, balkanske piščali svira-

la, slovanski šamanski bobni dungur; Gor od Frane, Slovenska sozvočja, spontana igra in spontano petje ter staroslovansko grleno in alikvotno petje, *Prazgodovinski glasovi stvarjenja* z zvočili za naravne zvoke, replikami prazgodovinskih koščenih piščali in drgal, piščali iz jakove kosti, koščeno brnivko ribico, sovo, kukavco, urno, igil in murnihurjem, bordunskimi citrami kot strunskim bobnom, kamenčki, sibirskimi šamanskimi bobni za spontane glasove; Riba Faronika, Oj, pojdi dežek ti, *Keltsko-ilirska zvočna dediščina* z bobni in ilirsko-istrsko šurlo, ta vključuje staroslovanske »jetrve«
s spontano igro in spontanimi glasovi, spontanim staroslovanskim grlenim petjem in ilirsko-slovanskim ojkanjem, *Staroslovensko zvočno tkanje* s srednjeveškimi in ljudskimi cimbalami in glinenimi okarinami; Prekmurska – spontana igra in petje ob cimbalah; Rezijska uspavanka, Ko gor na Kilo sem došel – novodobno in staroslovansko (rezijsko) grleno petje, *Glasovi medžimurskih tambur* z buzukiji kot balkanskimi tamburami za Medžimursko in spontano igro, *Dalmatinsko valovanje neba* z buzukiji kot mandolinami za Majko hčeru zvala, More divno, more plavo, Čija je ovo divojka s spontano igro in spontanimi glasovi in *Balkanska zvočna igra in kolo* z grškimi buzukiji kot balkanskimi tamburami, balkanskim defijem, in kraguljčki, gimbriji za Nitmo Bojančani, Mome zelen bor sadilo, Balkansko kolo s spontano igro in spontanimi glasovi. V tem repertoarju je več petja in lirike, in več naslonitev na (izvirno) ljudsko pesem, pa še vedno ena sama velika eksotika.

V svojem glasbenem restavratorstvu ansambel Vedun kot prvi v slovenskem, evropskem in celo svetovnem prostoru ponovno obuja prvine spontanega ustvarjanja glasbenikov medijev. Ansambel svojemu izvajanju pridaja nekdanj pomembno, a danes prezrto svečeniško ali šamansko in zdraviteljsko noto, zvoku pa večnivojsko globino, izjemno urejajočo in zdravilno moč ter učinkovitost. Na ta način glasbeniki po desetletjih aktivnega koncertnega delovanja v svojem najzrejšem ansambelskem (po)ustvarjalnem obdobju sprejemajo, podobno kot neštete generacije posvečenih glasbenikov pred njimi, tudi svojo odgovorno vlogo umetnikov, duhovnih učiteljev in terapevtov hkrati. Spogledujejo se s preteklostjo, poslušalce našega časa pa navdihujejo z oživiljenimi staro-novimi glasbenimi jeziki, zvočnimi obrazci in neobičajnimi – a zanimivimi izvajalskimi praksami. Balijski vedski svečeniki so Vedunovo muziciranje označili za izjemno duhovno in dandanes edinstveno v svetu. Za sveto. Glasbeniki ansambla Vedun, restavratorji in varuhi duhovnih in zvočnih sporočil glasbene dediščine sveta, pri svojem izvajanju nakazujejo tudi medsebojne vezi med kulturami, vezi med slovenskimi in tujerodnimi zvočnimi jeziki. Tkejo zvočno prejo skozi prostor in čas. Vlečejo niti iz preteklosti v sedanost za prihodnost. Z dostojanstveno držo in s ponosom razkazujejo glasbeniki ansambla Vedun poslušalcem zvočno razkošje in barvitost slovenskih in tujerodnih glasbil ter raznovrstnih glasbenih orodij preteklosti (dodatno glej www.veduna.si).